

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר, ה'תשכ"ט

י"ל לש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

פתח דבר

לקראת ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק מהתועדות ש"פ משפטים, פ' שקלים מבה"ח אדר ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מתורת מנחם — התועדויות חנ"ה).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מ"אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ההילולא כ"ב שבט, ה'תשע"ה,
שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2014 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר, ה'תשכ"ט.

בלתי מוגה

א. פרשת שקלים [שזהו ענין עיקרי ביום הש"ק זה, וכדמוכח גם מההפטרה ששייכת לפרשת שקלים, ולא לפרשת משפטים] היא — בהתחלת פרשת כי תשא: "וידבר ה' וגו' זה יתנו גו' מחצית השקל וגו'". ואיתא בירושלמי¹ בביאור דיוק לשון הכתוב "זה יתנו" — שלא מצינו דוגמתו בשאר הציוויים, כמו בקרבנות וכיו"ב, שקודם אמירת פרטי הציווי יקדים הכתוב "זה גו'" — "כמין מטבע של אש .. הראהו (הקב"ה) למשה ואמר לו זה יתנו, כזה יתנו".

ומבואר בתוספות², שאין הכוונה שמה נתקשה לידע מהו מחצית השקל, אלא "שתמה על הדבר מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו" (כמ"ש בהמשך הפרשה³: "לכפר על נפשותיכם"), ועל זה הראה לו הקב"ה מטבע של אש, כמבואר בספרים⁴ הפירוש בזה, שכאשר נתינת המטבע היא באופן של אש (מתוך התלהבות וכו'), הרי זה יכול להיות "כופר נפשו".

ב. ולכאורה אינו מובן — כפי ששואל אפילו בן חמש למקרא, ועאכור"כ מי שנמצא בדרגא נעלית יותר:

מחצית השקל באה לכפר על חטא העגל⁵ (וכידוע בפירוש "זה יתנו כל העובר על הפקודים", שקאי על אלו שעברו על חטא העגל⁶), ולכן יש דעה בירושלמי⁷ שכהנים אינם חייבים במחצית השקל, כיון ששבט לוי לא השתתף בחטא העגל.

ומזה מובן, שפרשה זו נאמרה (לאחרי חטא העגל, שהי' לאחרי מ"ת (ועד שבהמשך הפרשה מדובר אודות הזמן שלאחרי יוהכ"פ⁸, לאחרי ג"פ ארבעים יום), ובמילא גם לאחרי פרשת "ואלה המשפטים"⁹, שעל זה פירש רש"י "מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני").

והנה, בפרשת משפטים¹⁰ נאמר: "אם כופר יושת עליו ונתן פדיון

(5) ירושלמי שקלים פ"ב סה"ג. תנחומא

תשא יו"ד.

(6) ראה ירושלמי פ"א שם ובמפרשים.

(7) שם ה"ג.

(8) לג, יא ובפרש"י. לד, כט ובפרש"י.

(9) ר"פ משפטים.

(10) כא, ל.

(1) שקלים פ"א ה"ד.

(2) ד"ה זאת — חולין מב, א.

(3) ל, טו.

(4) ראה שיחת ש"פ משפטים, פ' שקלים,

מבה"ח וער"ח אדר תש"כ ס"ט (תו"מ חכ"ז

ע' 388). וש"נ.

נפשו", והיינו, שכאשר שורו של אדם המית, יש דין מיתה על הבעלים (בגלל שלא שמר את שורו) — "וגם בעליו יומת"¹¹, אלא שהתורה אמרה שיכול ליתן "כופר .. פדיון נפשו".

ולכאורה: אם יש מקום לתמיהה "מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו" — היתה תמיהה זו צריכה להתעורר בפסוק "אם כופר גו' פדיון נפשו" שבפ' משפטים, ולמה תמה רק בנוגע למחצית השקל?!

ג. ונוסף על השאלה הנ"ל שנשאלת גם אצל בן חמש למקרא — יש שאלה נוספת ע"ד ההלכה:

דובר כמ"פ אודות דברי הרמב"ם¹² בביאור הטעם שמועילה כפי ("כופין אותו עד שיאמר רוצה אני"¹³) גם בענינים שבהם צ"ל רצון גמור — כי, כל אחד מישראל, מצד פנימיותו, "רוצה הוא לעשות כל המצות כו", אלא "שתקפו יצרו הרע כו", וכאשר "הוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו כו", "אין זה אנוס ממנו (ממי שהיכה) אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה", "וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני", הרי זה נחשב "לרצונו", והיינו, שאין זה באופן שהכפי' פעלה אצלו רצון חדש (שאו הי' נחשב לרצון שמצד הכפי', ולא רצון גמור), אלא הכפי' רק מבטלת מה ש"תקפו יצרו הרע" והעלים על רצונו האמיתי, ואז מתגלה רצונו האמיתי, ש"רוצה הוא לעשות כל המצות כו".

ונמצא, שכאשר יהודי עובר עבירה — אין זה הפנימיות שלו, גדלו ותקפו, אלא רק החיצוניות שבו.

וכיון שכן, מהי התמיהה בכך ש"מחצית השקל" תהי' "כופר נפשו", בה בשעה שמדובר רק אודות ענין חיצוני?!

בשלמא אם מעשה העבירה הי' מצד הפנימיות שלו — הי' מקום לתמיהה כיצד יתכן שנתנת מטבע תהי' "כופר נפשו"; אבל כאשר מעשה העבירה אינו מצד פנימיותו, אלא רק מצד חיצוניות בלבד — יכולה להועיל גם נתנת מטבע.

ובפרט ע"פ מארז"ל¹⁴ "משה רבינו אוהב ישראל הי'", והרי "על כל פשעים תכסה אהבה"¹⁵, כך, שמצד אהבת ישראל שלו בודאי הסתכל משה על כל יהודי באופן טוב, לדונו "לכף זכות"¹⁶ וכו', ובודאי הי' סבור

14) מנחות סה, איב. במדב"ר פ"ב, יז.
 יל"ש אמור רמז תרמג.
 15) משלי יו"ד, יב.
 16) אבות פ"א מ"ו.

11) שם, כט.
 12) הל' גירושין ספ"ב.
 13) ר"ה ו, א. וש"נ.

שמעשה העבירה אינו אלא מפני "שתקפו יצרו הרע". וא"כ, מה היתה תמיהתו של משה על נתינת "מחצית השקל" בתור "כופר נפשו"!

ד. ויתירה מזה:

הציווי "זה יתנו גו' מחצית השקל" בא לאחרי ההקדמה "כי תשא את ראש בני ישראל", שיש בו כמה פירושים, שכולם אמת, וא' מהם — שצריך לנשא ולרומם (לא רק את הרגל, אלא גם) את הראש, שיהי' במדריגה נעלית יותר מכמו שהי' לפניו, ובזה גופא — "כי תשא את ראש בני ישראל", והיינו, שענין הרמת ונשיאת הראש הוא לא רק בבחי' "יעקב", אלא גם בבחי' "ישראל", שם המעלה. וע"פ הידוע ש"ישראל" הוא בחי' ראש¹⁷, נמצא, ש"ראש בני ישראל" הוא בחי' הראש שבראש, והיינו, שבראש גופא ישנו העקב שבו וכו', ועד לראש שבו, ועז"נ "כי תשא את ראש בני ישראל", היינו, שמשה רבינו צריך לפעול ענין של התנשאות גם בבחי' הראש שבראש, כך, שע"י הענין ד"כי תשא גו'" נתעלו בני' למעלה גם מבחי' ראש שבראש כפי שהוא מצד עצמו.

ומובן בפשטות, שבדרגא נעלית כזו לא שייך כלל ענין של חטא — שהרי אפילו בכללות דרגת ישראל לא שייך ענין של חטא, — כמבואר בלקו"ת¹⁸ על הפסוק¹⁹ "שובה ישראל גו' כי כשלת בעונך", שזהו "כאדם הכושל רגלו כו'", שרק הרגל נכשל באבן כו', בחי' רגל שבנשמה, אבל לא בחי' הראש שבנשמה, בחי' ישראל, אלא שכשלון הרגל פועל גם נפילה בהראש, אבל מצד עצמו אינו שייך לענין החטא — ומכ"ש שכן הוא בנוגע ל"ראש" ד"ישראל", ובפרט בהיותו במעמד ומצב ד"תשא".

וא"כ, כאשר בני' נמצאים במעמד ומצב ד"תשא את ראש בני ישראל" — מהי התמיהה של משה רבינו "מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו", בה בשעה שהצורך בענין הכפרה אינו אלא מצד החיצוניות שבהם?!

ה. והביאור בזה:

באור התורה²⁰ מביא הצמח צדק מ"ש הרמ"ז²¹ "מה שנתקשה משה" — "לפי שישראל שרשם מיסוד אבא שלמעלה מהמספר והחשבון, איך יעלו למנין ומספר כו'".

17) ראה פ"ח שער כט פ"א. שעה"פ ש"ש סז, ד.

וישלח לב, כט. סה"ל ויחי מז, כח. מח, ב.

ועוד. הנסמן בתו"מ סה"מ תשרי ע' לד.

18) דרושי ר"ה סב, ריש ע"ד. דרושי

19) הושע יד, ב.

20) תשא ע' א'תתקז.

21) לזח"ב רכה, ב.

והענין בזה — שמנין ומספר הו"ע של מדידה והגבלה, ואילו בני"הם למעלה ממדידה והגבלה²².

וכל זה — אפילו כאשר בני"ה עומדים בדרגת צדיקים, שגם אז הם למעלה ממדידה והגבלה, ועאכו"כ בהיותם במדרגת בעלי תשובה, ש"מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם יכולין לעמוד בו"²³.

והרי בנדו"ד מדובר אודות מעמדם ומצבם של בני"ה לאחר הכפרה על חטא העגל, שהיתה באופן ש"מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון", ש"נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם ואמר לו למשה סלחתי כדברך"²⁴, ומזה מובן, שגם התשובה היתה בשמחה, שזוהי תשובה עילאה, כמבואר באגה"ת²⁵ שתשובה עילאה היא בשמחה רבה.

[ועפ"ז יש לבאר סיפור תמוה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁶, שבמנין של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע הי' נרגש ענין של שמחה בליל יוהכ"פ — דלכאורה אינו מובן: הרי ענינו של יוהכ"פ הו"ע התשובה, ומה שייך אז ענין השמחה? — כי, התשובה של יוהכ"פ היא תשובה עילאה (וכמובן גם ממ"ש הרמב"ם²⁷ "אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם .. יוהכ"פ הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים וכו", ומזה מובן, שהתשובה דיוהכ"פ בערך התשובה של כל השנה כולה היא בבחי' תשובה עילאה), שהיא בשמחה, ולכן הי' ביוהכ"פ ענין של שמחה. וכפי שמצינו גם בהלכה — כפס"ד השו"ע²⁸ ש"אוכלין ושמחין במוצאי יום כיפור .. בת קול יוצאת במוצאי יום כיפור ואומרת לך אכול בשמחה", שזהו מצד ענין התשובה (עילאה) שביוהכ"פ].

וזו היתה תמיהתו של משה — שכיון שבני"ה נמצאים בדרגה נעלית כזו, איך שייך שיהי' אצלם ענין של מנין ומספר.

והיינו, שגם כאשר מדובר אודות מנין בשביל דבר מצוה, כבנדו"ד, שנתינת מחצית השקל (שעל ידה הי' המנין) היתה כדי לקנות מהן קרבנות ציבור²⁹, הרי כיון שבני"ה הם בעצם למעלה ממדידה והגבלה, לא יכול להיות אצלם ענין המספר.

22) בהנחה נוספת: וכמודגש בכך שגם נתינת סכום שוה של מחצית השקל היתה מתוך נדיבות הלב.
23) ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.
24) פרש"י תשא לג, יא.
25) ספי"א.
26) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קסה. וש"נ.
27) שם פ"ב ה"ר"ז.
28) אדה"ז או"ח סתרכ"ד ס"ט. וש"נ.
29) שקלים רפ"ד. רמב"ם הל' שקלים רפ"ד.

וכפי שרואים גם בשו"ע של רבינו הזקן בסימן קנ"ו,
— ולדאבוננו, לא לומדים כ"כ סימנים אלו, בה בשעה שלמרות
היותם בקיצור, יש בהם שלל מראה-מקומות וחידושים כו' יותר מאשר
בשאר חלקי השו"ע של אדה"ז עצמו —

ש"אסור למנות את ישראל .. ואפילו לדבר מצוה³⁰ (בשביל "דבר
שבקדושה" ש"לא יהא פחות מעשרה"³¹), אלא ע"י סימן או פסוק כו'
(כמובא במפרשים³² שיש למנות בפסוק שיש בו עשר תיבות), וטעם
האיסור למנותם באופן הרגיל — לא רק מפני הסכנה³³, אלא גם לפי
שבנ"י הם למעלה מהגבלת המספר.

ו. והמענה על זה — כהמשך דברי הרמ"ז שמביא הצ"צ —
ש"הקב"ה הראה לו מטבע של אש כו' שבה טבועים ומצויירים כל
האורות העליונים כו' (יסוד דנוקבא שבו נחתמים האורות עליונים כו'),
ואמר לו זה יתנו כו', חלק הנגלה שהוא נק' זה".

ונקודת הענין — שתוכן המענה של הקב"ה למשה הוא, שמנין
בנ"י הוא רק מצד הגליא שבהם, שזוהי החיצוניות, ואילו מצד הפנימיות
הרי הם למעלה מענין המספר; אמנם, ע"י ענין המספר שהוא בחלק
הגליא שבנשמה, ממשכים גם פנימיות הנשמה, בחי' הסתים שבנשמה.

ויש לומר, שזהו הענין שהראה לו הקב"ה מטבע של אש:
טבע האש לעלות למעלה לשרשו ומקורו, ואף שעיי"ז יתבטל
ממציאותו, מ"מ, זהו חפצו בטבעו, כמבואר בתניא³⁴.

וע"פ תורת הבעש"ט³⁵ ש"במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא",
מובן, שגם כאשר האש נאחז בפתילה למטה, הרי כיון שרצונו להיות
למעלה, הנה "שם הוא נמצא".

ונמצא, שענין האש הוא — שאע"פ שבחיצוניות נמצא למטה, הרי
הוא קשור עם הפנימיות, שזהו חפצו ורצונו להיות למעלה.

וכן הוא בנוגע למנין בנ"י (שלצורך זה הראה הקב"ה למשה מטבע
של אש) — שאף שהמספר הוא רק מצד החיצוניות, הרי זה קשור גם
עם הפנימיות.

30) ס"ו. וראה גם תו"מ חמ"ב ע' 285
ואילך. וש"נ.
31) ברכות כא, ב. וש"נ.
32) ראה ספר הפרדס לרש"י סצ"ט. ספר
העיתים סקע"ד. קיצור שו"ע ס"טו ס"ג.
33) ברשימה נוספת: לא מפני הסכנה
(ראה תשא ל, יב ובפרש"י), שהרי "שלוחי
מצוה אינן ניוקין" (פסחים ח, ב. וש"נ).
34) רפי"ט.
35) ראה כש"ט בהוספות סמ"ח. וש"נ.

וזהו גם הענין דנתינת מחצית השקל — שאף הנתינה היא רק מחצית, שזהו"ע עשר כחות של בחי' גליא דנשמה, הנה עי"ז ממשיכים גם את המחצית השני', שזהו"ע עשר כחות של פנימיות וסתים שבנשמה, ובצירוף שניהם נעשה שקל שלם, "שקל הקודש".

וזהו גם הטעם לכך ש"לא יהי' בהם נגף בפקוד אותם" — כפי שמבאר הצ"צ, "שעיקר הטעם הוא משום עי"ן³³ כו" (לא טובה), והרי זרעא דיוסף לא שלטא ב' עינא כו"³⁶, כמ"ש³⁷ "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין", "מפני שזכה לאשתגחא בעינא עילאה דע"ק עינא פקחא דלא נאים"³⁸, והיינו, שיש ב' בחי' עין: (א) עין דו"א, שמשם יכול להיות יניקה לחיצונים, (ב) עין דעתיק, שמשם אין יניקה לחיצונים; וכיון שע"י מחצית השקל נמשכת גם פנימיות הנשמה, ולמעלה הו"ע "עינא פקחא דלא נאים", לכן "לא יהי' בהם נגף".

ז. ויש ללמוד מענין זה — כמו מכל הענינים — הוראה ו"בכ"ן בנוגע לעבודה בפועל:

כללות הענין דנתינת מחצית השקל — שהיתה עבור אדני המשכן, ועבור קרבנות הציבור — הו"ע הצדקה.

וכאן רואים את גודל מעלת הצדקה — נוסף על דברי המדרש³⁹ "נפשו של עני כו' החיית אותו, חיך שאני מחזיר לך וכו'", וכמבואר בתניא⁴⁰ שע"ז נעשה הבירור בנפש הבהמית ובחלקן בעולם והעלאת הניצוצות כו' — שעל ידה פועלים המשכת וגילוי פנימיות וסתים דנשמה והתחברותה עם גליא דנשמה, כדברי משה — בראותו את המעמד ומצב האמיתי של בני [שהרי מדתו מדת האמת⁴¹, ולכן ניתנה "תורת אמת" על ידו דוקא, וכידוע החילוק בין משה ליעקב, שמשה הוא אמת מלגאו, ויעקב הוא אמת מלבר⁴²] — שהענין ד"כי תשא את ראש בני ישראל", ובאופן ש"לא יהי' בהם נגף גו", הוא ע"י מחצית השקל, ענין הצדקה, שבכחה לגלות את פנימיות הנשמה.

וידוע מה שאמר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע כמ"פ⁴³, שגילוי

(41) ראה ב"ב עד, א. סנהדרין קי, סע"א ואילך. קיא, סע"א. שמו"ר פ"ה, יו"ד. תנחומא שמות כח. קרח יא. ועוד.
(42) ראה תקו"ז תי"ג (כט, א).
(43) ראה סה"מ תרמ"ז ע' קכו. תרמ"ט ע' ער. ועוד.

(36) ברכות כ, א. וש"נ.
(37) ויחי מט, כב.
(38) אוה"ת שם — מזח"ג קל, א.
(39) תנחומא פרשתנו טו.
(40) פל"ז.

הנשמה הוא נעלה יותר מגילוי אליהו, והיינו, שלמרות גודל ההפלאה דיגילוי אליהו כו'⁴⁴, הנה גילוי הנשמה הו"ע נעלה יותר.

וכדי לבוא לגילוי הנשמה, שיתגלה גם חלק הסתים שבנשמה — הרי זה ע"י ענין הצדקה, ובפרט ע"י גמילות חסדים שגדולה מן הצדקה⁴⁵. וכידוע גם הסיפור⁴⁶ שלאחר הסתלקות רבינו הזקן רצה הצ"צ לראותו, ובמשך זמן לא עלה הדבר בידו, וכאשר הלוח מעות ליהודי, הנה מיד בכניסתו לבית-הכנסת נגלה אליו רבינו הזקן (כפי שכבר נדפסו הדברים בארוכה).

וזהו גם הטעם שענין הצדקה צריך להיות גם אצל אלו שנקראים "אבירי לב הרחוקים מצדקה"⁴⁷, ש"כל העולם כולו נזונין בצדקה (בצדקתו של הקב"ה, ולא בזכות שבידן), והם (הצדיקים) נזונין בזרוע" (בזכות שבידם, וקרי להו רחוקים מצדקתו של הקב"ה)⁴⁸ — כי, אף שמצד החיצוניות אינם זקוקים לענין הצדקה, הנה כדי שתהי' אצלם התגלות פנימיות הנשמה, צ"ל גם אצלם ענין הצדקה.

וזוהי ההוראה לכאו"א מישראל — לפעול זירונו בענין הצדקה (אף שלכאורה אין צורך בזירונו על ענין הצדקה), שיהי' בתוספת כח ותוספת עילוי, הן בנוגע לצדקה בממונו והן בנוגע לצדקה בגופו, כיון שע"י ענין הצדקה נמשך ונתגלה בחי' סתים שבנשמה, ואז נעשית כללות העבודה בתומ'צ באופן אחר לגמרי, כיון שהעבודה היא ע"י גליא דנשמתא וסתים דנשמתא גם יחד, ומתוך שמחה וטוב לבב.

* * *

ח. האמור לעיל בענין מחצית השקל — יש לקשר גם עם פורים, דכיון שקריאת פרשת שקלים היא (בר"ח אדר, או) בשבת מברכים חודש אדר, הרי מובן שזה קשור גם עם פורים.

ובהקדמה:

פורים פועל (לא רק בו ביום, אלא) גם על כל החודש, כמ"ש⁴⁹ "והחודש אשר נהפך גו'", ולכן, "משנכנס אדר מרבין בשמחה"⁵⁰, היינו,

47 ישע"י מו, יב.

48 ברכות יז, ב (ובפרש"י).

49 אסתר ט, כב. וראה ירושלמי מגילה

פ"א ה"א. רמ"א או"ח סתרפ"ח ס"ז.

50 תענית כט, סע"א. וראה גם תו"מ

חמ"ט ע' 127 הערה 6. וש"נ.

44 נזכר כאן שהיו כאלו שהי' להם גילוי

אליהו בכל יום ויום, או פעם אחת בשנה,

ועד"ז בשאר הדרגות שבינתיים (ע"ד המסופר

בגמרא — תענית כא, ב).

45 סוכה מט, ב.

46 ראה סה"ש תש"ז ע' 97 ואילך. וש"נ.

וראה גם תו"מ חמ"ג ע' 80. וש"נ.

שהציווי על ענין השמחה הוא לא רק על פורים, הימים הסמוכים לפורים, או השבוע שחל בו פורים, אלא על כל החודש.

וכיון ששבת מברכים החודש נותן כח על כל החודש — שזהו ענינו של שבת מברכים החודש שממשיך ברכה על כל החודש בנוגע לכל פרטי הענינים שנימנו בסידור בברכת החודש: "לחיים ולשלום וכו'" — הרי נוסף לכך שפורים הוא אחד הימים של חודש אדר שמתברך מיום הש"ק זה, מודגשת השייכות של פורים ליום הש"ק זה גם מצד כללות החודש (שבו פועל פורים הענין ד"החודש אשר נהפך גו").

וכמו"כ יש לקשר האמור לעיל בענין מחצית השקל עם פרשת משפטים, שהרי בכו"כ שנים קוראים פרשת שקלים בשבת פרשת משפטים.

ט. השייכות לפרשת משפטים:

עיקר ענינה של פרשת משפטים בא לידי ביטוי באות הראשונה של תיבת "ואלה (המשפטים)"⁵², כמובן מדברי רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה⁵¹, ש"כל אות הקודמת בצירוף היא הגוברת והיא העיקר כו".

וזוהו גם הביאור בענין של ראשי-תיבות, וכדברי הגמרא⁵²: "מנין ללשון נוטריקון מן התורה שנאמר כו" — דלכאורה, מהי הנתנית-מקום ב"תורת אמת" לענין של ראשי-תיבות, שלמרות שיש רק אות א', הרי היא כוללת את כל התיבה — דכיון ש"כל אות הקודמת בצירוף היא הגוברת והיא העיקר כו", הרי האות הראשונה היא העיקר.

ובפירוש "ואלה המשפטים" מפרש רש"י: "כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני", היינו, שגם כל פרטי הענינים ד"משפטים" הם "מסיני".

ובגלל זה ישנו החיוב ש"תשים לפניהם"⁵³, "ולא לפני עובדי כוכבים, ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל, אל תביאהו בערכאות שלהם"⁵³, וטעם הדבר — כי, אע"פ ש"יש חכמה בגוים תאמינן", הנה "יש תורה בגוים אל תאמינן"⁵⁴, ולכן, גם כאשר מכיונים ע"פ חכמתם לדיני ישראל, הרי חסר בזה הענין ד"תורה" — "מסיני".

ולכאורה אינו מובן: מה בכך שאין זה "מסיני" — העיקר הוא לכאורה שבעלי — הדינים יציתו לדברי הדיינים, וכאשר יש לדיינים שכל ישר אזי יפסקו הדין כמו שהוא בדיני ישראל, וא"כ, מה איכפת לן שאין זה "מסיני"?

53) פרש"י עה"פ.

54) איכ"ר פ"ב, יג.

51) פי"ב.

52) שבת קה, א.

אך הענין הוא — ע"פ האמור לעיל, שלא מספיק בענין החיצוניות בלבד, אלא צריך להיות גם ענין הפנימיות כפי שנמשך ופועל בהחיצוניות, וכמו בענין מחצית השקל, שע"ז פועלים את החיבור של בחי' גליא שבנשמה עם בחי' סתים שבנשמה, ועד"ז בנוגע להחיבור ד"סיני" עם "משפטים"⁵⁵.

י. והשייכות לפורים:

בנוגע לפורים נאמר⁵⁶ "קיימו וקבלו היהודים", ופירשו רז"ל⁵⁷ "קיימו מה שקבלו כבר", במ"ת (שאז רק "החלו לעשות"⁵⁸, התחלה בלבד⁵⁹), והיינו, שלמרות גודל מעלת הגילוי דמ"ת ("א געוואָלדיקער גילוי"), ועד שהי' מעין הגילוי דלעתיד לבוא, כמבואר בתניא⁶⁰, הנה בפורים נשלם מה שהי' חסר במ"ת, כך, שזהו"ע נעלה יותר. וטעם הדבר — כמבואר בתורה אור⁶¹, שזהו לפי שבפורים הי' אצל בני" ענין המס"נ, שהו"ע "בכל מאדך"⁶², "שהרי אם רצו להמיר דתם, לא הי' המן עושה להם כלום, שלא גזר אלא על היהודים, אלא שהם מסרו עצמם למות כל השנה כולה, ולא עלה להם מחשבת חוץ ח"ו", ועי"ז הי' הנס דפורים שבטלה הגזירה כו'.

[וביאור הדגשת ענין המס"נ שלהם "כל השנה כולה" — ע"ד המבואר בחסידות⁶³ בנוגע למעלת האתרוג, ש"דר באילנו משנה לשנה"⁶⁴, שלמרות כל פרטי השינויים שישנם במשך כל השנה, נשאר האתרוג במציאותו, ועד"ז בנדו"ד, שבנ"י עמדו בתנועה של מס"נ במשך כל השנה כולה, עם כל פרטי השינויים שבה].

וצריך להבין:

איתא בגמרא⁶⁵ — בנוגע לדברי המן "ועשרת אלפים ככר כסף אשקול גו"⁶⁶ — "גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו", שזהו ענין

---

(55) ראה גם שיחת ש"פ משפטים, מבה"ח וער"ח אדר תשכ"ב בתחלתה (תו"מ חל"ג ע' 100 ואילך). וש"נ.

(56) אסתר ט, כז.

(57) שבת פח, א.

(58) אסתר שם, כג.

(59) תו"א מג"א צו, ג.

(60) פל"ו (מו, א).

(61) מג"א צז, א.

(62) ואתחנן ו, ה. וראה ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א שם.

(63) ראה המשך וככה תרל"ז פצ"ד (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרכו ואילך).

(64) סוכה לא, ב. וש"נ.

(65) מגילה יג, סע"ב.

(66) אסתר ג, ט.

מחצית השקל [וכמבואר במפרשים⁶⁷ שהחשבון דמחצית השקל לשישים ריבוא בני"י מכוון לעשרת אלפים ככר כסף], שבזכותה בטלה גזירת המן. ולכאורה אינו מובן: כיון שבנ"י היו במעמד ומצב שעמדו במס"נ במשך כל השנה כולה, למה הוצרכו לזכות של מחצית השקל כדי להנצל מגזירת המן?!

אך הענין הוא — שלא די בענין המס"נ, שזוהי עבודה הקשורה עם עשר כחות דבחי' סתים ופנימיות הנשמה, אלא יש צורך שיומשך גם בעשר כחות דבחי' גליא וחיצוניות הנשמה (שמתלבשים בג' הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה בפועל ממש), וכאמור לעיל שיש צורך בפנימיות ובחיצוניות גם יחד.

והיינו, שע"י ענין המס"נ שמצד בחי' סתים שבנשמה נעשה ביטול הגזירה למעלה, אך עדיין הי' צורך לפעול ביטול הגזירה גם למטה, ע"י העבודה שמצד בחי' גליא שבנשמה, שזהו"ע נתינת מחצית השקל, שזהו ענין שנמשך בגשמיות לצורך אדני המשכן וכו', וכאמור לעיל שזוהי המחצית שמצד גליא שבנשמה שמתקשרת עם המחצית שמצד סתים שבנשמה.

וזהו גם כללות החידוש של פורים לגבי חנוכה — שבפורים צ"ל זכרון הנס באופן שקשור גם עם גשמיות, שזהו החיוב משתה ושמחה, "חייב איניש לבסומי כו"⁶⁸, משא"כ בחנוכה לא מצינו ענין כזה (כמבואר בט"ז⁶⁹) — שצריך להמשיך את הפנימיות ולקשרה עם החיצוניות שתהי' חדרה בהפנימיות.

וענין זה מודגש גם בנוגע לכללות חודש אדר — כדאיתא בגמרא⁷⁰: "בר ישראל דאית לי' דינא בהדי נכרי .. לימצי נפשי' באדר כו'", שאז יצליח ביותר לנצחו כמ"פ ככה מכמו ששיער מלכתחילה, והיינו, שלמרות גודל הירידה שבעצם ההתעסקות עם גוי בנוגע לענינים גשמיים וחומריים, ובפרט במעמד ומצב שאינו יודע מי ינצח כו', יש נתינת כח מיוחדת על זה בחודש אדר, עליו נאמר "החודש אשר נהפך גו" — להפוך את עניני העולם לקדושה.

יא. ומזה נמשך גם בנוגע לכללות העבודה במשך כל השנה כולה: כיון שמציאותו של יהודי היא "חלק אלקה ממעל ממש"⁷¹, הרי יכול לטעון שגשמיות העולם אין לה ערך כלל לגבי "חלק אלקה ממעל

69) אור"ח סעתי"ר סק"ג.

70) תענית כט, ריש ע"ב.

71) תניא רפ"ב.

67) ראה תוס' מגילה טז, א. חדא"ג

מהרש"א שם יג, סע"ב. ועוד.

68) שם ז, ב.

ממש". ואעפ"כ אומרים לו, שעליו לירד לענינים הגשמיים שבעולם, ולפעול בהם בירור וזיכוך, והיינו, ע"י התלבשות נפש אלקית בנפש הבהמית, עד שמתאחדים למציאות אחת, שע"ז מברר את נפשו הבהמית, ועד שפועל בירור גם בחלקו בעולם.

כלומר: למרות שגשמיות העולם אינה שייכת ליהודי, ובמכ"ש מזה שאפילו בנוגע לרוחניות שבעולם נאמר⁷² "רוח הבהמה היורדת היא למטה", ועאכ"כ בנוגע לגשמיות העולם, שמצד עצמה היא היפך מאלקות — הנה התכלית היא לפעול בירור בגשמיות העולם, ולהפכה לקדושה.

ונמצא, שדורשים מיהודי שני קצוות הפכיים: מחד גיסא — דורשים ממנו לעמוד בתנועה של מס"נ כו'; ולאידך גיסא — דורשים ממנו להתעסק עם העולם ולברר אותו,

ובזה גופא — לא רק ע"י אכילה לשם שמים וכיו"ב, אלא להכניס את עצמו ("אריינלייגן זיך") בהדבר המתברר ולהפכו לקדושה. והיינו, שהפעולה בבירור העולם צריכה להיות לא כפי שנעשית ע"י "חיצון", אלא כפי שנעשית ע"י "פנימי" (כפתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁷³), והרי הכוונה אינה להיות מונח בעולמות העליונים, ולעסוק בעניני העולם בלא לב ולב, אלא צריך להכניס את עצמו בפעולת הבירור בעולם,

ובסגנון האמור לעיל — שצריך להיות החיבור של סתים וגליא⁷⁴.

וכן יהי' גם בביהמ"ק השלישי — שעומד בנוי למעלה, מעשה ידי שמים⁷⁵, וכיון שירידתו למטה הוא ע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, הרי נחשב גם למעשה ידי אדם,

והעיקר — שיומשך בגלוי למטה מעשרה טפחים, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

יב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה כי תשא.

* * *

(74) חסר קצת (המור"ל).

(75) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(72) קהלת ג, כא.

(73) סה"ש תורת שלום ע' 39 ואילך.

הוספה

א

בי"ה, כה' כסלו תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח עוסק בצ"צ
מלאכתו מלאכת שמים אי"א
מוה' שרגא מלך שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הבהיר יט' כסלו ראש השנה ללימוד החסידות
ודרכי החסידות, בו כותב:

(א) בהנוגע למרת ... למצב בריאותה.

וכפי שמתאר המצב, הנוהג בכגון דא, לשאול דעת איזה מומחים, ולא
אחד ושנים, שהרי רופא האומר שאינו יודע, נחלשת סמכותו, ובפרט בכהני"ל
שתלוי יותר בנסיון הרופא, באם הי' כבר אצלו מקרה דומה, ולא בידיעת
החכמה, וכפי הנשמע כאן ישנם בירושלים עיה"ק כמה רופאים מומחים
במקצוע זה, ומובן ופשוט שעל הני"ל להוסיף בעניני יהדות שעיי"ז יתוסף בברכות
השי"ת.

(ב) במי"ש אודות ההתועדות עם התלמידים וכן במעברה וכו'

הנה יהי רצון שהדבורים בעת ההתועדות יפעלו במשך כל השנה בהנוגע
לפועל, וכדיוק הלשון ראש שכולל וממשיך חיות לכל האברים, ז.א. בכל ימות
השנה.

בברכה לבשו"ט.

א

מוה' שרגא מלך: קפלן, לוד. אגרות נוספות אליו — אג"ק חי"ב אגרת ג'תתקטז, ובהנסמן
בהערות שם. חכ"ז אגרת י"לג (ע' מט).
וכדיוק הלשון ראש כו': ראה לקר"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך. ובכ"מ.

ב

בי"ה, ידי אד"ר תשי"ט
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה' יקותיאל דוב שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ד שבט,

בעת רצון יזכירוהו ואת כל אלה שכותב אודותם, על הציון הקי של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, כאו"א להמצטרך לו מתאים לתוכן
כתבו.

ומובן שאף שבכלל צריך לעשות כהוראת הרופא, הנה כנראה שבנדון
דידי — החמיר יותר מדי, מפני המ"ש של הרופא שאין לה כל יסוד. ולכן אף
כי כנ"ל ימלא הוראותיו, אבל מבלי חומרות יתירות. והעיקר שיהי בשמחה
וטוב לבב ובחוזק הבטחון בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות, אשר ירפאהו
ע"י טפול פלוני ורופא פלוני, ויוכל להוסיף עוד יותר בכל עניני התורה והמצוה.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (קלמנסון, תשע"ב).
מוה' יקותיאל דוב: קלמנסן, ברונא. אגרת נוספת אליו — אג"ק חכ"ח אגרת י'תשנט.
המ"ש: = המרה שחורה.

לעילוי נשמת

האשה השלוחה

אם וסבתא לשלוחים ושלוחות רבים בכל קצוי תבל

דעתנית ובעלת לב

מרת **קעניא** בת הרה"ח ר' **שלום** ע"ה

דערען

נפטרה כ' שבט ה'תשע"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

נכדתה השלוחה מרת **רבקה** בת **שפרה אביבה**

לרפואה שלימה וקרובה ושלא יישאר שום רושם כלל

נדפס על ידי משפחתה